

Режимні налаштування

«Хоча географічно ми стали набагато ширшими, продовжуємо працювати в стаціонарно-дистанційному режимі»

РОЗПОВІВ ЄВГЕНІЙ ШКРЕБЕЦЬ, КЕРУЮЧИЙ ПАРТНЕР АО «ШКРЕБЕЦЬ І ПАРТНЕРИ»

— Після початку російського вторгнення в Україну для багатьох юркомпаній постало питання виживання, зокрема й фізичного. З чим довелося зіткнутися вашій компанії?

— Про це непросто насправді говорити, тому що саме Харків, на жаль, виявився містом, яке найпершим дізналося, що таке війна, після повномасштабного вторгнення росії на територію України.

На початку війни для нас постало питання передусім фізичного виживання персоналу і відразу ж виживання фірми в цілому.

Перший час усі ми перебували в стані заціпеніння і певною мірою нерозуміння того, що відбувається навкруги, і найголовніше — що робити та як вижити. Війна вибила зі звичної колії всіх нас — як клієнтів, так і юристів. Безперечно, перед вторгненням кожен розумів, що може відбутися, але ми навіть не уявляли, що війна буде саме такою.

Від самого початку ми, як і завжди, ставили на перше місце людей, і вже потім — усе інше. Хоча це було дуже непросто, особливо в умовах Харкова, де бізнес просів на 99%. Поки інші юридичні компанії, навіть у менш постраждалих містах, робили гучні заяви про звільнення від 50% до 75% персоналу, нам вдалося зберегти весь штат адвокатського об'єднання. Можемо сказати, що 100% наших працівників протягом усього воєнного часу, попри складні обставини, мають роботу та заробіток.

Безумовно, це був величезний виклик і велика відповідальність, оскільки станом на березень — червень 2022 року нам довелося скоротити практично всі витрати, крім найнеобхідніших, щоби зберегти колектив.

— Як харківський юрринок долає цей виклик? Із якими ризиками наразі стикається Харків?

— Те, що ми бачимо, свідчить, що харківському юрринку непросто, оскільки великий відсоток бізнесу був вимушений евакуюватися в більш безпечні області, частина просто закрилася.

На жаль, певна частина бізнесу була фізично знищена, і нам боляче говорити про те, що не всі наші клієнти залишилися живими і в місті.

Вимушені були поїхати з міста і наші колеги-юристи, і, на жаль, не всі повернулися.

Найбільший ризик, із яким наразі стикається Харків, — це, як і декілька місяців тому, війна у всіх її проявах. Складно щось планувати, якщо будь-яке виробництво може бути знищено лише одним пуском ворожої ракети.

Окрім того, що війна паралізує більшу частину бізнесу, якому доводиться виживати, вона паралізує і більшість ін-

ЄВГЕНІЙ ШКРЕБЕЦЬ

Народився 1971 року в Харкові. Юридичну освіту здобув у Національній юридичній академії України імені Ярослава Мудрого. У 2017 році захистив кандидатську дисертацію на тему «Адвокатура України: адміністративно-правове забезпечення діяльності на сучасному етапі». Юридичною практикою займається з 1992 року. У 2002 році заснував адвокатське об'єднання «Шкребець і Партнери». Цього ж року отримав свідоцтво про право на зайняття адвокатською діяльністю та увійшов до складу Харківської обласної колегії адвокатів. З 2013 року є членом Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури Харківської області.

Спеціалізація: господарські спори, корпоративне право, податкові спори, кримінальне право, M&A, зовнішньоекономічна діяльність.

У 2020 році став лауреатом Юридичної премії року в номінації «Найкращий юрист із податкових спорів». Згідно з дослідженням порталу Delo.ua увійшов до переліку з 300 найкращих топменеджерів України у 2018 році.

вестицій у регіон. Якщо до 24 лютого ми говорили про стрімкий розвиток регіону та значні інвестиції в місто, а отже, і величезну кількість цікавої роботи зі супроводження інвестиційних проєктів, то після вторгнення такі проєкти практично заморожено, що, звісно, призвело до значного зменшення обсягів роботи для нас.

— Як працюєте зараз? Де ви перебуваєте географічно та як організуєте свою роботу?

— До війни в нас було три офіси: головний у Харкові, а також у Києві та в Краматорську. І якщо останній, з огляду на всім відомі обставини, довелося закрити, інші два практично повноцінно функціонують.

Більшість адвокатів, особливо серед тих, хто має малолітніх дітей, були вимушені покинути свої домівки та евакуюватися з Харкова до безпечніших місць. І хоча географічно ми стали набагато ширшими, продовжуємо працювати в стаціонарно-дистанційному режимі. Через війну наш київський офіс значно розширився, втім, залишитися вдома та працювати стаціонарно в головному офісі в Харкові вирішили семеро адвокатів і частина персоналу. Від літа харківський офіс навіть у надскладних умовах постійних обстрілів міста повноцінно працює.

Безумовно, будівля зазнала певних змін і нині більш нагадує бункер, аніж офіс юридичної компанії. Нам довелося повністю закрити підземний перший та другий поверхи, на яких зараз працюють адвокати, закрити всі вікна як ззовні, так і зсередини, аби фізично забезпечити людей під час щоденної роботи. Крім того, в нас облаштоване бомбосховище і наявний запас усього необхідного для того, щоб ми могли автономно працювати протягом кількох тижнів.

У таких умовах ми можемо бути спокійнішими під час роботи в офісі за тих людей, які з різних причин не захотіли евакуюватися в інші міста.

— Зрозуміло, що економіка країни цьогоріч перебуває в найнижчій точці, але бізнес намагається працювати і сплачувати податки, тож які першочергові завдання вирішують ваші клієнти нині? Які галузі практики стали найбільш прибутковими?

— Дуже правильно сказано, що бізнес зараз «намагається працювати». І хоча в регіоні сьогодні, як ніколи, відчувається велике просідання бізнес-процесів, усе ж окреслюються питання, які найбільше цікавлять клієнтів під час війни.

Зокрема, значно зріс попит на питання міграційного права, що є цілком очікуваним, враховуючи те, що частина наших клієнтів, включно з бізнесом, обирала евакуацію до країн Європи і нам необхідно було забезпечити юридичне супроводження цих процесів.

Окрім того, багато питань виникає щодо сімейного та трудового права. Особливо цікавлять клієнтів можливість юридичного забезпечення функціонування їх підприємств у дистанційному режимі, переведення на неповний робочий час, у деяких випадках —

оформлення простою чи звільнення тих працівників, які не бажають працювати, проте жодним чином не заявляють про це.

До того ж традиційно популярною лишається практика податкового права та судова практика, оскільки ніхто не скасовував питання оподаткування бізнесу і судові процеси, що виникають.

Що стосується судової практики, доволі довго не було повноцінної роботи, оскільки більшість харківських судів не працювали, змінювали юрисдикцію, були повністю паралізованими. Утім, із плином часу їх робота відновлюється, так само як і відновлюється попит на супроводження судових процесів.

— Очевидно, в найближчому майбутньому слід чекати великої кількості позовів до росії з боку бізнесу щодо відшкодування завданих збитків. Зважаючи на те, яких пошкоджень і руйнувань зазнав Харків та інші українські міста, які перспективи цього напрямку?

— Вважаємо, що цей напрям для українських міст, і особливо для Харкова, є досить перспективним, оскільки в будь-якому випадку постане питання відшкодування шкоди, заподіяної як фізичним, так і юридичним особам.

Наразі йдуть процеси фіксації завданих збитків та їх оцінювання, з чим ми за запитом клієнтів допомагаємо, втім, у майбутньому очікуємо велику кількість роботи в цьому напрямку.

— Чимало юрфірм зараз допомагають армії, займаються волонтерством. Яку користь цей досвід може мати в майбутньому?

— Стосовно допомоги як армії, так і людям, що постраждали від війни, ми не є винятком і в силу своїх можливостей донатимо на ЗСУ, допомагаємо місту, харків'янам, так само, як і всі інші, купуємо необхідні речі на фронт.

Не вважаємо, що такі дії мають оцінюватися у форматі «хто зробив більше», однак кожен, хто зараз працює і допомагає перемогти, вже герой.

Щодо того, яку користь цей досвід може мати в майбутньому, вважаємо, що думати про це зараз не на часі, адже головне — це наша спільна перемога.

— Складно будувати плани під час війни, проте які завдання ставите перед собою та компанією в короткостроковій перспективі?

— Жити, працювати й уберегти те, що в нас уже є. І в майбутньому продовжувати розвиватися в регіоні та в Україні.